

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" – אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת ואתחנן

תורת

תולדותיהם של צדיקים

פ"ד - יד ואותי צוה ה' בעת ההיא ללמוד אתכם וזוהי משיבת נפשכם לעשותכם אותם. ובמדרש תנחומא כי תשא פ"א פירש לעשותכם שאתם תהיו נעשים. וצ"ב בכוונת דברי המדרש?

הצדיקים עושים את עצמם:

ונראה לענ"ד לבאר כוונת חז"ל בהקדם מה שהתקשו גם בבראשית דכתיב (כו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם כְּצֶלְמֵנוּ כְּדֹמֹתֵנוּ וְיִרְדּוּ בְדִגְתַי הַיָּם וְיָעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ וּבְכָל הָרֶמֶשׂ עַל הָאָרֶץ: ופרש"י על בראשית פרק א פסוק כו וז"ל נעשה אדם אע"פ שלא סייעוהו ביצירתו ויש מקום למינים לרדות לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומדת ענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן ואם כתב אעשה אדם לא למדנו שהיה מדבר עם בית דינו אלא עם עצמו. ותשובתו כתובה בצדו ויברא את האדם ולא כתיב ויבראו: בצלמנו בדפוס שלנו: כדמותינו להבין ולהשכיל: וירדו בדגת הים יש בלשון הזה לשון ריודי ולשון ירידה זכה רודה בחיות ובהמות לא זכה נעשה ירוד לפנייהם והחיה מושלת בו עכ"ל:

וז"ל המדרש בבראשית רבה פרשה ח ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן בשעה שהיה משה כותב התורה היה כותב מעשה כל יום ויום, כיון שהגיע לפסוק ויאמר אלהים נעשה אדם וגו' אמר רבוננו שלעולם מה אתה נותן פתחון פה למינים, אמר לו כתוב, הרוצה לטעות יטעה, אמר לו הקב"ה משה האדם שאני בורא לא גדולים ולא קטנים אני מעמיד ממנו אתמהא, שאם יבוא הגדול ליטול רשות מן הקטן ממנו הוא אומר מה אני ליטול רשות מן הקטן אתמהא, והן אומרים לו למד מבוראך שברא העליונים והתחתונים וכיון שבא לבראות האדם נמלך במלאכי השרת עכ"ל המדרש.

ונלע"ד לבאר בדרך נוספת בהקדם שאלה נוספת שהנה התורה כותבת בגמר הבריאה בבראשית פרק א פסוק לא וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וַהֲגַה טוֹב מְאֹד וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי, הרי שהקב"ה מעיד שכל הבריאה מושלמת ולא חסר דבר, ובאמת כבר אמר דוד המלך מבשרי אחזה אלוה, והיינו כאשר האדם יתבונן בפלאי הבריאה ישתומם מהחכמה הגדולה שיש בגוף האדם, ולזה אנו מברכים אשר יצר את האדם בחכמה וכו' כאשר אנו רואים שכל המדע חוקר על כל אבר ואבר בגוף האדם ללמוד את מחלותיו ותרופותיו ועל כל אבר ואבר יש מחלקה נפרדת ועדיין רחוקים מלהגיע לחקר הבריאה.

מאידיך איתא בגמרא עירובין דף יג: תנו רבנן שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים נוה לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, והללו אומרים נוה לו לאדם שנברא יותר משלא נברא. נמנו וגמרו נוה לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, עכשיו שנברא יפשפש במעשיו. ואמרי לה ימשמש במעשיו. הרי שחז"ל כביכול חולקים על דבריו של הקב"ה ואומרים היפך שיש חיסרון בבריאת האדם הכיצד אתמהא?

זאת ועוד כתב הט"ז או"ח סימן מו ס"ק ד וז"ל שלא עשני גוי. רבים מקשי' למה תקנו ברכה זו דרך שליל' ולא דרך חיוב דהיינו שעשני ישראל וכן בברכת שלא עשני אשה ומתרצים לפי שנמנו וגמרו ב"ש וב"ה טוב לאדם שלא נברא ע"כ לא תקנו לברך על העשני שנעש' האדם דטוב לנו שלא נעשה אלא לכל הפחות על שלא נעשה עכו"ם ומו"ח ז"ל פי' לפי שאם היה מברך שעשני ישראל היה משמעו בן חורין ולא אשה ולא היה שייך לברך אח"ז שלא עשני עבד או אשה עכ"ל, הרי יוצא שכך מברך כל אדם בכל יום שיש ח"ו פגם וחסרון בבריאת האדם?

והנלע"ד כונת התורה ללמדנו יסוד גדול מהו תכלית בבריאת האדם, והוא שמצד אחד האדם נברא בשיא השלימות כעדות הקב"ה שגופו מלא חכמה, אך מאידך נאמר אדם עיר פרא יולד והיינו שהחלק הרוחני שבאדם קרי מידות ודרך ארץ תורה ומצות אין בו כלום והכל תלוי במעשיו של האדם, ולכן אפילו שמבחינת הגשמיים של הגוף אין יותר מושלם ממעשיו של הקב"ה, אך אם ח"ו לא יעבוד האדם על מידותיו ויאמץ לעצמו קיום התורה והמצות הרי שאותו גוף יכול להיות חורבן לעולם, ומאידיך כאשר

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" – אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

יאמץ לעצמו תורה ומצות ומעש"ט ומידות ודרך ארץ יכול להיות שותף לבנין העולם, ובזה יובן היטב שהתורה מתיחסת לשלימות הבריאה ובאמת והנה טוב מאוד, אך ב"ה וב"ש התיחסו לחלק הרוחני אשר מוטל על האדם לרכוש במשך חיו, וכיון שהנסיונות קשים הרי שיש יותר סיכוי לכישלון יותר מהצלחה מפני התאות הגופניות, לכן הגיעו למסקנה לאחר שנתיים ומחצה שיותר טוב אילו לא נברא אך עכשיו שנברא יפשפש או ימשמש במעשיו.

ובזה יובן היטב שכל זה נרמז בבריאת האדם שנאמר בלשון נעשה שהוא לשון רבים, הכונה שהקב"ה פונה לכל אדם ואדם בו בחד נעשה את האדם אני יוצר את הגוף אך אתה תייצר את התוכן הרוחני ורק אז מגיע האדם לתכליתו, ועי"ז זוכה וירדו בדגת הים ועוף השמים וכו' כיון שהופך להיות נזר הבריאה. ובזה יובן היטב אשר נאמר על ידי חז"ל בפרשת נח אלה תולדות נח נח איש צדיק וכו' ודקדקו חז"ל מדוע לא כתב תיכף את שם חם ויפת?

ופירשו תולדותיהן של צדיקים מצות ומעש"ט, וראיתי במהר"ל מפרג דבר יפה אשר מפרש כי יש שלשה תולדות לאדם אחד תלמידיו והשני בניו והשלישי מצות ומעשים טובים, והמעולה שבהן השלישי כיון שהראשונים הם חיצוניים מגופו ואילו מצות ומעש"ט הן עיצוב ויצירת גופו להגיע לתכליתו האמיתי. נמצא שכל מעשה טוב שאדם עושה הוא מייצר את עצמו ומשלים את בריאתו ותכליתו וק"ו לימוד תורה אשר נאמר עליה וכל חפצך לא ישוּוּ בה כיון שהיא שקולה כנגד כל התורה, זאת שכבר אמר הקב"ה הלואי אותי עזבו ותורת שמרו מפני שאור שבה מחזירין למוטב, ובכח התורה לעדן את מידותיו של האדם ולשנות את מהותו ועי"ז זוכה להיות נזר הבריאה אשר כל תכלית העולם בשבילו נוצר ולכן יכול לשלוט על כל הבריאה כמאמר הכתוב וירדו בדגת הים ובעוף השמים וכו' כאשר זכו צדיקים בכל הדורות וכאשר מפרש הכלי יקר את הפסוק. **ובזה** מובן כוונת המדרש והפסוק לעשותכם היינו האדם עושה ומייצר את עצמו ע"י קיום התורה והמצוות.

מעשה עם הרב מבריסק וישוב רש"י:

פעם נסע הרב מבריסק לעת זקנתו לארה"ב כמובן שנעשה לו קבלת פנים מכובדת, והנה פנה אליו אחד ושאל את הרב האם הוא זוכר אותו כי למד אצלו לפני שנים רבות, השיבו בודאי שזוכר אותו אך שאל לשלמה ומה הוא עושה, התלמיד השיב כי ב"ה התחתן ויש משפחה בנים ובנות וגם יש לו עסק מצליח ומתפרנס בכבוד וכו' והרב שתק, אחרי כמה זמן שוב פנה הרב לתלמידו ושאלו מה הוא עושה, התלמיד הבין כי לא שמע הרב את תשובתו ולכן שוב חזר על דברים הנ"ל ושוב הרב שתק ולא הגיב, לאחר כמה זמן שוב הרב חזר על שאלתו אך התלמיד הגיב תגובה תמוה כיצד שוב חוזר לשאול כנראה רבו מרוב זקנה אין דעתו מיושבת עליו, הרגיש הרב את תחושותיו של תלמידו ואמר לו הרב מפניך ניכר תמיה כיצד אני חוזר לשאול כמה פעמים אותה שאלה שמא מרוב זקנה איני מבין אולם לצערי אתה אינך מבין את השאלה ולכן אינך עונה את התשובה, ולכן אבאר לך הנה בפרשת השבוע ויצא אמר יעקב ושבתי בשלום ופרש"י שלם מן החטא מדוע רש"י הוציא מקרא מידי פשוטו?

אולם רש"י הוקשה לו מדוע שינה יעקב בלשונו לגבי לחם ובגד תלה הדבר בקב"ה אם תתן לי אולם ושבתי בשלום תלה הדבר בעצמו ולא אמר והשבתי בשלום אתמהה? לכן הכריח רש"י שהפשט לגבי עניני הגוף אוכל בגד תלוי בידי שמים כמאמר חז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, כיון שזה תפקידו ותכליתו של האדם בעוה"ז, ולכן פרש"י ושבתי בהיות ותלה הדבר בעצמו סימן שמדבר על הרוחניות ולא על הגוף, וכעת פנה הרב מבריסק לתלמידו כעת אתה מבין את שאלתי מה אתה עושה ואתה משיב לי מה השי"ת עושה לך כי אמנם יש לך משפחה ופרנסה כל זה ברכת השי"ת אך מה אתה עושה למען השי"ת.

שבת שלום ומבורך

מרדכי מלכא